

บทวิจารณ์หนังสือ
มนตร์รักอ่าวทองคำ และลูกสาวแห่งขุนทะเล
นวนิยายรัก โลก โกรธ หลง ของปริทรรศ หุตางกูร
The Magic of The Golden Bay and The Daughter
of Kun Taleh Love, Greed, Anger and Lust
Stories by Paretas Hutanggura

ทิสวัส ธารงสานต์ | Tissawas Thumrongsanta

“มนตร์รักอ่าวทองคำ” และ “ลูกสาวแห่งขุนทะเล” เป็นนวนิยายสองเล่มล่าสุดของ ปริทรรศ หุตางกูร¹ และเป็นนวนิยายที่น่าเสนอเรื่องราวที่มีความคล้ายคลึงและสอดคล้องกับความเป็นไปของสังคมได้อย่างชัดเจน แตกต่างเพียงแค่ว่ามาหรือไอเดียในการแต่งสำหรับ มนต์รักอ่าวทองคำ นั้น ชื่อของนวนิยายเหมือนกำลังจะบอกเป็นนัยว่า เป็น

¹ ผลงานเล่มอื่นเช่น รวมเรื่องสั้น *แม่ผดขยี้* เข้ารอบสุดท้ายรางวัลซีไรต์ปี พ.ศ. 2545 และนวนิยายเรื่อง *ลูกสาวภูษี* เข้ารอบสุดท้ายรางวัลซีไรต์ปี พ.ศ. 2549

นวนิยายแนวรัก ผสมความโรแมนติก โดยสังเกตจากคำว่า ‘มนต์รัก’ ที่หมายถึง ความรักที่น่าหลงใหลของตัวละครหนุ่มสาว และจากรูปภาพหน้าปกที่มีรูปชายหนุ่มกำลังอุ้มหญิงสาว พร้อมกับฉากหลังที่น่าจะหมายถึง อ่าวทองคำ ตามชื่อของนวนิยาย ส่วน *ลูกสาวแห่งขุนทะเล* ได้รับการสนับสนุนจากโครงการผลิตวรรณกรรมจากการสัมผัสเรียนรู้ชุมชนท้องถิ่น สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) ที่ให้นักเขียนลงพื้นที่จริง ได้สัมผัสกับชุมชนนั้น ๆ แล้วสร้างแรงบันดาลใจจากสิ่งที่ได้พบเห็น ผลิออกมาเป็นผลงานวรรณกรรม² แม้ชื่อเรื่องจะไม่ได้เน้นเรื่องราวของความรักและที่มาของการประพันธ์ จะเน้นเรื่องของการสำนึกรักบ้านเกิดหรือชุมชน แต่การดำเนินเนื้อเรื่องก็ยังมีกลิ่นอายของความรักปรากฏให้เห็น

มนต์รักอ่าวทองคำ เป็นเรื่องราวของชายหนุ่มหล่อชื่อ ปีก ที่ในตอนแรกดูเหมือนจะไม่เอาไหน ส่ามะเลเทเมา แต่ต้องตกกระไดพลอยโจนถูกเลือกให้เป็นนายกอบต.บ้านท้าย วันหนึ่งได้พบรักกับนางสาวเพลินดาว ไอยรา ประชาสัมพันธ์ของบริษัทแจฟรอน บริษัทยักษ์ใหญ่ของต่างชาติในการก่อสร้างท่าเรือน้ำลึกเพื่อการขุดเจาะน้ำมันและผลิตแก๊สธรรมชาติ เพลินดาวพยายามตีสนิทกับนายปีก เพื่อใช้เป็นสะพานในการประชาสัมพันธ์กับประชาชนและให้นายปีกยอมรับโครงการของบริษัทแจฟรอน แม้นายปีกจะหลงรักเพลินดาวอย่างหัวปักหัวปำ แต่เมื่อเขาได้รับฟังเสียงจากชาวบ้านจากหลาย ๆ กลุ่ม เขาจึงตัดสินใจที่จะปกป้องบ้านเกิดเมืองนอนของเขา แล้วหันหลังให้กับความรัก อย่างไรก็ตามความรักของทั้งคู่ก็ยังคงจบลงด้วยความสมหวัง ตามแบบฉบับของนิยายรักแนวโรมานซ์ เพราะในที่สุดเพลินดาวเองก็ตระหนักถึงสิ่งที่ตนเองกำลังทำอยู่ และเมื่อมีเสียงต่อต้านจากชาวบ้านมากขึ้น ถึงขนาดมีการใช้ความรุนแรง เธอจึงหันหลังให้กับบริษัทต่างชาติแห่งนี้ และกลับมาทำความเข้าใจกับนายปีกที่ในตอนท้ายเรื่องก็ได้ลาออกจากการเป็นนายกอบต.บ้านท้าย เพราะปฏิเสธที่จะลงนามให้มีการก่อสร้างท่าเรือน้ำลึกในท้องถิ่นของตนเอง และมาใช้ชีวิตคู่กับเพลินดาว ณ ถิ่นฐานบ้านเกิดของตนเอง

² นักเขียนที่ร่วมผลิตงานวรรณกรรมในโครงการนี้ ได้แก่ แคนธัญญา แสงทอง (เรื่อง *อดีตกาล*) มาโนช พรหมสิงห์ (เรื่อง *สายรุ้งกลางซากฝูกร้อน*) เรวัตร์ พันธุ์พิพัฒน์ (เรื่อง *สวนโลก*) จเด็จ กำจรเดช (เรื่อง *ประเทศมือสอง*) และวีรพงษ์ สุนทรฉัตรวัฒน์ (เรื่อง *อนุสรณ์สถาน*)

ลูกสาวแห่งขุนทะเล เป็นเรื่องราวของหญิงสาวชื่อ นลินี พุทธรักษา หญิงสาวชาวใต้ที่ไปเรียนและทำงานเป็นครีเอทีฟไคเรกเตอร์มากความสามารถในเมืองหลวง แต่เมื่อออกหัก เธอจึงบินกลับมายังบ้านเกิดเมืองนอนเพื่อเลียแผลใจ และได้เข้าร่วมหาเสียงเลือกตั้งสมาชิกเทศบาลตำบลขุนทะเลของน้ำแหม น้ำสาวของเธอ เธอจึงได้มีโอกาสสัมผัสกับปัญหาและความคิดของชาวบ้านต่อความเปลี่ยนแปลงที่กำลังจะเกิดขึ้นในท้องถิ่นของเธอ และเมื่อได้มีโอกาสไปสอนหนังสือที่มหาวิทยาลัยราชภัฏแห่งหนึ่ง เธอก็ได้รับรู้ปัญหาที่กำลังจะเกิดขึ้นจากการสร้างโรงไฟฟ้าถ่านหินในอนาคต และตัวเองก็รู้สึกผิดบาปในใจที่เคยทำภาพยนตร์โฆษณาให้แก่โรงไฟฟ้าแม่เมาะว่าสถานที่แห่งนั้น สะอาดและบริสุทธิ์ไร้มลพิษใด ๆ ทั้ง ๆ ที่เธอก็ไม่ทราบข้อเท็จจริงเหล่านั้น เธอมีหน้าที่เพียงแคผลิตโฆษณาให้มีคุณภาพและขายได้ เมื่อเธอได้มาร่วมงานที่มหาวิทยาลัยราชภัฏ ได้พบกับอาจารย์ที่มีอุดมการณ์ในการเรียกร้องความถูกต้องและเป็นธรรมให้แก่ชุมชน เธอจึงเข้าร่วมและได้ร่วมต่อต้านคัดค้าน แสดงจุดยืนของตนเองออกมาจนกระทั่งได้มีการระงับโครงการต่าง ๆ เช่น การสร้างท่าเรือน้ำลึกที่บริเวณอ่าวทองคำและการสร้างโรงไฟฟ้าถ่านหินของบริษัทเซฟรอนที่จังหวัดนครศรีธรรมราช ตอนท้ายเรื่อง นลินีก็ได้ตัดสินใจกลับมาตั้งรกรากยังบ้านเกิดเมืองนอนของเธอ และหันหลังให้กับอาชีพที่เคยทำเงินให้เธออย่างมากมาย

ปรีทรรศ หุตางกูร ตั้งชื่อเรื่องตามภูมิทัศน์หรือฉากของเรื่อง เช่น *มนต์รักอ่าวทองคำ* ก็ใช้ชื่อสถานที่จริงที่ชาวอำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช เรียกขานมาตั้งเป็นชื่อเรื่อง “อ่าวทองคำ” เป็นคำอุปมาของอ่าวท่าศาลาที่อยู่บริเวณฝั่งตะวันออกของอำเภอท่าศาลาเป็นชายฝั่งที่อุดมสมบูรณ์มาก เป็นที่อยู่ของสัตว์น้ำนานาพันธุ์ เป็นเขตหวงแหนของชาวท่าศาลาอย่างมาก ส่วน *ลูกสาวแห่งขุนทะเล* ก็ใช้ชื่อสถานที่จริง คือ ตำบลขุนทะเล อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช เช่นเดียวกัน ซึ่งไม่น่าแปลกใจนักเพราะปัจจุบัน เขาตั้งรกรากและทำงานอยู่ที่มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช ทำให้เขาได้แนวคิดที่จะนำสภาพความเป็นจริงของท้องถิ่นมาแต่งเป็นนวนิยาย

การนำเสนอแก่นเรื่องหลักของนวนิยายทั้งสองเล่มมีความคล้ายคลึงกันอย่างมาก และน่าจะมาจากจิตสำนึกเดียวกัน คือ ต้องการชี้ให้เห็นความไม่เป็นธรรมในเรือ่การจัดการทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่น โดยอ้างอิงบทบาทของผู้มีอำนาจในท้องถิ่น

(เช่น นายปึก นายกอบต.บ้านท้าย ในเรื่อง *มนต์รักอ่าวทองคำ* หรือผู้มีอำนาจสั่งการโดยตรง เช่น รองปลัดกระทรวงพลังงาน ในเรื่อง *ลูกสาวแห่งขุนทะเล*) กอปรกับอ้างอิงข้อมูลจริง ไม่ว่าจะเป็น EHIA (Environmental Health Impact Assessment) หรือกระบวนการที่ใช้เพื่อคาดการณ์ถึงผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากแผนงานหรือโครงการที่มีต่อสุขภาพอนามัยของประชาชน และการกระจายของผลกระทบในกลุ่มประชากร และการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ ซึ่งจะกระทำต่อเมื่อมีโครงการหรือกิจกรรมที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรง ทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพ ในท้องถิ่นใดท้องถิ่นหนึ่ง ตามกฎหมายรัฐธรรมนูญมาตรา 67 วรรคสอง (*มนต์รักอ่าวทองคำ* : หน้า 3 - 4) หรือเวทีสำคัญที่เกี่ยวกับการผลักดันให้มีการใช้พลังงานทดแทน เช่น การประชุมชี้แจงข้อเท็จจริงโครงการก่อสร้างท่าเทียบเรือและศูนย์สนับสนุนการปฏิบัติงานสำรวจและผลิตปิโตรเลียมในอ่าวไทย อำเภอสหัส จังหวัดนครศรีธรรมราชของบริษัทเชฟรอน ประเทศไทย ที่มีขึ้นในวันที่ 5 พฤศจิกายน พ.ศ. 2555 ณ ห้องประชุมอาคารปฏิบัติการเทคโนโลยีและพัฒนานวัตกรรม มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ และผลที่ได้รับก็คือ การหักหลังประชาชนชาวท่าศาลาและคนนครศรีธรรมราช (*ลูกสาวแห่งขุนทะเล* : คำนำ “การหักหลังอันทรงเกียรติ”) ดังนั้น ดูเหมือนว่า แก่นเรื่องทั้งสองจึงมีความสอดคล้องและเป็นปัญหาต่อเรื่องที่ปริทรรศน์ หุตางกูร ประรณาสานต่อให้แล้วเสร็จ

การที่ผู้ประพันธ์เลือกสถานที่จริงของจังหวัด รวมถึงสถานการณ์จริงที่เกิดขึ้นมาผูกเป็นเรื่องราว จึงทำให้นวนิยายสองเรื่องนี้ เป็น นวนิยายแนวสัจนิยม (Realism novel / Literary realism) ที่นำเสนอเรื่องราวที่ใกล้เคียงกับชีวิตจริง สมเหตุสมผล โดยอาศัยการบรรยายให้เห็นภาพแจ่มชัด เหตุการณ์น่าเชื่อถือ และตัวละครมีแรงจูงใจในการตัดสินใจและกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง

ตัวละครในนวนิยายก็เป็นตัวละครที่สอดคล้องกับความเป็นสัจนิยม ใน *มนต์รักอ่าวทองคำ* นั้น ตัวละครหลัก 2 ตัว คือ นายปึก ที่ได้กลายมาเป็นนายกอบต.บ้านท้าย และเพลินดาว พนักงานประชาสัมพันธ์สาวของบริษัทเชฟรอน เพียงแต่ทั้งคู่อาจมีกลิ่นอายของตัวละครแนวนวนิยายโรมานซ์อยู่บ้าง ดังเช่น นายกอบต.ปึก ก็ดูเหมือนจะหล่อเหลาเกินหนุ่มท้องถิ่น “เขามิเพียงความหล่อกินขาดเท่านั้นที่เป็นเสน่ห์ดึงดูดได้ตลอดเวลา เขาไว้ผมยาวหยิกลอนกับความกำยำทะมัดทะแมงที่สูงราว ๆ 175 เซนติเมตร” และ เขาก็ดูคล้าย

“หนุ่มญี่ปุ่นที่ผิวเข้ม ตาโต จมูกโด่ง” (มนต์รักอ่าวทองคำ : 19) หรือเพลินดาว ก็จะเป็นผู้หญิงที่ดึงดูดใจชายหนุ่มไม่แพ้กัน ส่วนในเรื่อง ลูกสาวแห่งขุนทะเล นางเอกคือนลินี แม้จะกำเนิดในต่างจังหวัด แต่เธอก็เป็นหญิงสาวที่เก่ง เป็นครีเอทีฟไต่เรกเตอร์โฆษณาที่มีความสามารถ แม้เรื่องนี้จะดูเหมือนไม่มีพระเอก แต่ตัวละครชายที่ปรากฏในเนื้อเรื่องก็เข้ามามีบทบาทต่อพฤติกรรมของนลินี เช่น พ่อของเธอหรือเพื่อนร่วมงาน อาจารย์ในมหาวิทยาลัยที่กระตุ้นให้เธอเกิดความรักและหวงแหนดินแดนเกิด แต่ที่ดูโดดเด่นที่สุดกลับกลายเป็นหนุ่มชาวบ้านธรรมดาอย่างนายปลาตุก ที่มีร่างกายพิการ เพราะโดนกำบระเบิดทำให้ต้องเสียแขนข้างซ้ายตั้งแต่ได้ศอกลงมา แต่เมื่อนายปลาตุกจะเป็นชาวบ้านธรรมดา และไม่ได้เป็นฮีโร่หรืออัศวินหุ้มเกราะตามแบบฉบับนวนิยายในยุคกลาง แต่มีลักษณะปฏิลักษณ์ (Antihero) ตามแบบฉบับของนวนิยายแนวสมัยนิยม นอกจากนั้น เขายังมีจิตใฝ่รสพระธรรม (เห็นได้จากการทำงานจิตตนาภาพนิ่งโบสถ์ของวัดในหมู่บ้าน ทั้ง ๆ ที่มีแขนเพียงข้างเดียวและยังสอนนลินีในเรื่องของซันธ 5) และยังมีบทบาทได้ช่วยเหลือนลินีให้แคล้วคลาดจากอันตรายและอยู่เคียงข้างเธอเสมอ จนกลายเป็นความรักในที่สุด

สิ่งที่มีลักษณะร่วมกันอีกประการหนึ่งของนวนิยายทั้ง 2 เรื่องนี้ คือ การวางโครงเรื่องที่ถูกแบ่งเป็นตอนย่อย ๆ ที่มีความเกี่ยวเนื่องและสัมพันธ์กับความรู้สึกและการกระทำของตัวละครหลัก ในเรื่อง มนต์รักอ่าวทองคำ จะขึ้นต้นด้วย “สิ่งที่...” ได้แก่ “สิ่งที่หวงแหน”, “สิ่งที่ลบล้างปลื้ม”, “สิ่งที่ยื่นหยัด”, “สิ่งที่ผูกมัด”, “สิ่งที่ก่อกวน”, “สิ่งที่ละลาย”, “สิ่งที่รัตรึง” และ “สิ่งที่ติดตรึง” ตัวอย่างในตอน “สิ่งที่ยื่นหยัด” (ตอนที่ 3) เป็นฉากภาพปฏิทรรศน์ (Paradox) ของกลุ่มคนที่เห็นด้วยและรับสินบนกับบริษัทแจฟรอน ได้แก่ ผู้ว่าราชการจังหวัด อธิการบดีมหาวิทยาลัยท้องถิ่น นายกเทศมนตรี นายอำเภอ ครูใหญ่ กับภาพของแกนนำที่ต่อต้านและคัดค้านการก่อสร้างธุรกิจปิโตรเคมีภายในบริเวณอ่าวทองคำ มีนัยว่านายกบักต้องตัดสินใจที่จะอยู่กับใครหรือเข้าข้างใคร หรือในเรื่อง ลูกสาวแห่งขุนทะเล จะลงท้ายตอนด้วย “...ใจ” ได้แก่ “ดินแดนใจ”, “ดักแคใจ”, “วิถีใจ”, “กิจกรรมใจ”, “ระรัใจ”, “ทะเลใจ”, “สุดสายใจ” และ “ฝากฝังใจ” ตัวอย่างในตอน “กิจกรรมใจ” (ตอนที่ 4) เป็นตอนที่นลินีจับปลัดจับผลูต้องไปเป็นอาจารย์พิเศษสอนวิชามัลติมีเดียอาร์ตให้กับนักศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏ และต้องมีส่วนร่วมรับฟัง

ปัญหาเกี่ยวกับเรื่องการสร้างโรงไฟฟ้าและต้องเข้าร่วมประท้วงพร้อมกับนักศึกษา และนั่นคือ “ประสบการณ์ครั้งสำคัญ” ที่นลินีได้รับรู้และร่วมทำด้วย “*ความสมัครใจ เป็นจิตสำนึก เป็นความเข้มข้นของชีวิต*” (ลูกสาวแห่งขุนทะเล : 99 – 100) พร้อม ๆ กับชาวบ้านในถิ่นกำเนิดของเธอเอง ลักษณะการนำเสนอเช่นนี้ทำหน้าที่คล้ายตัวขับเคลื่อนให้เนื้อเรื่องดำเนินต่อไปจนกระทั่งถึงตอนจบ ซึ่งมีทั้งคลี่คลายไปในทางที่ดี อย่างในเรื่อง *ลูกสาวแห่งขุนทะเล* บริษัทเซฟรอนยกเลิกโครงการสร้างท่าเรือน้ำลึก ส่วนในเรื่อง *มนตร์ก้อวทองคำ* แม้จะมีการเริ่มดำเนินการก่อสร้าง แต่ในตอนท้ายของพิธีบวงสรวงก็เกิดเหตุอาเพศขึ้นจนทำให้การก่อสร้างต้องหยุดชะงักลง

อย่างไรก็ตาม การนำเสนอของนวนิยายทั้ง 2 เรื่องนี้ ยังมีลักษณะเป็นแบบ “*สัจนิยมมหัศจรรย์*” (Magical realism)³ ที่ผสมผสานกันระหว่างฉากความจริงกับฉากแห่งความลึกลับ เกี่ยวข้องกับศรัทธาเชื่อหรือสิ่งมหัศจรรย์เหนือธรรมชาติ โดยโลกแห่งความจริงและโลกของจินตนาการแทบจะไม่สามารถแยกออกจากกันได้ เช่น ในเรื่อง *ลูกสาวแห่งขุนทะเล* นลินีนั่นเป็นตัวละครเอกที่ไม่ธรรมดาเอาเสียเลย เพราะเธอสืบเชื้อสายมาจากทวดที่สามารถแปลงร่างเป็นเสือ (หรือที่เรียกว่า เสือสมิง) ได้ ทำให้นลินีมีนิสัยขี้โมโห (เช่นเมื่อครั้งทะเลาะกับแฟน เธอก็กังจิก ทั้งข่วน ทั้งกัด จนแฟนหนุ่มต้องไปรักษาตัวที่โรงพยาบาล แล้วเธอก็ก็นึกกลับมารักษาแผลใจที่บ้านเกิดของตนเองหรือเมื่อตอนที่เธอโกรธผู้เข้าประชุมสัมมนาที่พยายามผลักดันโครงการต่าง ๆ ของเซฟรอน โดยไม่ใส่ใจผลกระทบที่จะตามมา) และสามารถกลายร่างเป็นเสือได้เมื่อยามโกรธ แสดงให้เห็นถึงสภาวะกตตันทางจิต (ตามทฤษฎีของซิกมันด์ ฟรอยด์) เช่น เมื่อตอนที่เจ้าหน้าที่ตำรวจทำร้ายผู้ร่วมประท้วงที่เป็นนักศึกษา เธอโกรธมากกับการกระทำของตำรวจ จึงกลายร่างเป็นเสือเข้าไปขัดขวาง นอกจากนั้น เธอได้กลายร่างเป็นเสือ (คำ) เพื่อเล่นในภาพยนตร์โฆษณาของมหาวิทยาลัยราชภัฏที่ต้องการโปรโมทความทันสมัยในการเรียนการสอนเพื่อก้าวเข้าสู่ AEC รวมถึงปลูกจิตสำนึกในการรักษารักษาดีในท้องถิ่น การแปลงร่างเป็นเสือในเรื่องนี้นอกจากจะให้ภาพที่เป็นแนวแฟนตาซีแล้ว ยังเป็นสัญลักษณ์ของการต่อต้านอีก

³ ดู สุรเดช โชติอุดมพันธ์. (2554). *สัจนิยมมหัศจรรย์ในวรรณกรรมของกาเบรียล การ์เซีย มาร์เกซ*.

อย่างหนึ่ง เพราะเสื่อสมิงในปกรณัม (Myth) เป็นเสมือนร่างเงาของดวงวิญญาณบรรพบุรุษที่ออกมาต่อต้านการทำลายธรรมชาติ อันเป็นถิ่นที่อยู่ของพวกเขา หรืออาจกล่าวได้อีกนัยหนึ่งว่าเป็นเสมือนเสียงของเสื่อที่อยู่ในธรรมชาติ ที่นับวันใกล้จะสูญพันธุ์ กำลังตะโกนบอกให้มนุษย์ผู้ที่กำลังเห็นดีเห็นงามในการทำลายธรรมชาติได้หยุดคิดและตระหนักถึงผลเสียที่กำลังจะเกิดขึ้น ความเป็นสังคมนิยมหัตถกรรมของเรื่อง *มนต์รักอ่าวทองคำ* ปรากฏในตอนท้ายเรื่องที่เป็นฉากของ “พิธีสำคัญ” (หน้า 188) คือ การตอกเสาเข็มเพื่อสร้างท่าเรือน้ำลึก และจะปรับภูมิทัศน์โดยการถอนรากถอนโคนป่ามะพร้าวให้เรียบเตียน แต่ขณะที่เรือปั้นจั่นขนาดใหญ่ออกไปลอยล่อรอตอกเสาเข็ม ปรากฏว่าฟ้าฝนไม่เป็นใจ และแล้วสิ่งมหัศจรรย์ก็เกิดขึ้นกับพราหมณ์ผู้ทำพิธี เพราะเมื่อ “น้ำเสียงของแคววมถึงสีหน้าแววตาได้เปลี่ยนเป็นแข็งแรง หัวดูดันดูคนละคนอย่างไม่น่าเชื่อ บัดนี้ ตัวท่านร่างลั่นเทิ้ม ดวงตาแดงก่ำ ได้โยนทุกสิ่งอย่างในมือทิ้ง ไม่ว่าสายลัญจณ์ รูปเทียน ดอกไม้ แล้วรีบบึ่งมาหยุดบนผืนทราย” (หน้า 193) และปิดท้ายเรื่องด้วยการปรากฏเห็นกองทัพเรือโบราณขนาดมหึมา พร้อมเสียงกึกก้องโกลาหลเหมือนการรบจริง ๆ ทัวท่องทะเลในบริเวณพิธี ซึ่งนัยนี้ การใช้สิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ดูเหมือนจะเป็นที่เคารพศรัทธาของคนไทยและคนในท้องถิ่นก็เสมือนเป็นสิ่งกระตุ้นเตือนผู้มีอำนาจตัดสินใจได้ลู่คิดว่าการตัดสินใจใด ๆ โดยไม่คำนึงถึงผลกระทบต่อในท้องถิ่นนั้นไม่ถูกต้อง เพราะแม้แต่สิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลายก็มิได้เห็นดีด้วย แต่ครั้นที่ จะหันมาปกป้องรักษาท้องทะเลอันอุดมสมบูรณ์แห่งนี้เอาไว้

เรื่องราวของการต่อสู้เพื่อรักษาดินแดนอันเป็นบ้านเกิดเมืองนอนของตัวละคร ทั้งสองเรื่องนั้นผ่านการผูกเรื่องด้วยประเด็น รัก โลก โกรธ หลง และในที่สุดก็พบหนทางสว่าง ผ่านพฤติกรรมของตัวละครเอกและรอง เช่น ในเรื่อง *มนต์รักอ่าวทองคำ* นายปัก แต่เดิมก็เป็นชายหนุ่มที่ไม่เอาไหน อยู่ไปวัน ๆ เหมือนชีวิตยังหลงทางอยู่ จนเมื่อต้องมาเป็นนายกอบต.บ้านท้าย เขาก็พยายามปรับตัวที่จะรับฟังเสียงของชาวบ้านมากขึ้น และปรับตัวกับการทำหน้าที่นายกอบต. แม้จะพบรักกับเพลินดาวที่ใช้เขาเป็นตัวกลางเพื่อเข้าถึงชาวบ้าน เพื่อผลประโยชน์ของบริษัทแจฟรอน แม้เขาจะรักและหลงเพลินดาวมาก แต่ด้วยสามัญสำนึกของนายกอบต.ปัก เขาก็เลือกที่จะปกป้องท้องถื่นของเขามากกว่า ความหลงรักเพลินดาว “ที่ตัดสินใจที่จะต่อต้านแจฟรอนของเพลิน พี่ไม่อยากให้ชุมชนแพ้ เพราะถ้าแพ้เพียงจังหวัดเดียวปล่อยให้แจฟรอนเข้ามา มันก็ชัดเจนที่สุดว่าพวกฝูงปีศาจ

อุตสาหกรรมตามมาแม่” (หน้า 155) ขณะที่เพลินดาว แม้ว่าเธอจะมีความโลภหวังค่าตอบแทนในตอนแรก “เพลินมาทำงานกับแจฟรอน ที่นี่สอนเพลิน ให้เพลิน และตอบแทนเพลินอย่างคุ้มค่า” (หน้า 106) แต่ความรักและความศรัทธาในตัวนายกอบต.ปึก ก็ทำให้เพลินดาวเปลี่ยนใจและเข้าใจในความเป็นตัวตนของเขา “(...) เพลินชอบที่จุดยืนที่ยังแข็งโป๊กเหมือนเดิม แต่เพลินจะลาออกแล้วมาอยู่กับที่ปึกตลอดไป” (หน้า 182) และในที่สุดนายปึกเองก็ลาออกจากการเป็นนายกอบต. กลายเป็นนายปึกธรรมดาตามครองรักกับเพลินดาว ตัวละครหลักทั้งสองจึงได้หลุดพ้นจากวงจรของความหลงและความโลภ แต่เป็นความรักที่เข้าใจ ไม่โกรธหรือชิงชังกัน แม้ในตอนแรกจะมีความคิดและอุดมการณ์แตกต่างกัน ส่วนในเรื่อง *ลูกสาวแห่งขุนทะเล* ในตอนแรก แม้นลินจะรู้สึกโลภและหลงไปกับคำตอบแทนอันมหาศาลในการทำงาน แต่เมื่อเธอกลับคืนสู่บ้านเกิดที่ล้อมรอบด้วยธรรมชาติอันบริสุทธิ์ ทำให้เธอค่อย ๆ ซึมซับความเป็นท้องถิ่นมากขึ้นเรื่อย ๆ และเกิดอารมณ์รู้สึกหวงแหนขึ้นมา หลังจากนั้น เธอได้มีโอกาสนำสาวสมัครสมาชิกสภาเทศบาลท้องถิ่น ทำให้เธอมองเห็นถึงปัญหาที่กำลังเกิดขึ้นในชุมชนบ้านเกิดของเธอ และเมื่อเธอมีโอกาสดำเนินเข้าไปสอนในมหาวิทยาลัยราชภัฏ ทำให้เธอได้มีโอกาสร่วมกับผู้ที่กำลังต่อต้านการสร้างโรงไฟฟ้าถ่านหิน เธอได้ร่วมต่อต้านคัดค้านด้วยความโกรธและความรุนแรงในการประชุมชี้แจงข้อเท็จจริงของผู้มีอำนาจ ด้วยเหตุที่เธอทราบดีว่าสิ่งเหล่านี้ไม่เป็นความจริง ขณะเดียวกัน เธอก็รู้สึกเสียใจกับงานโฆษณาที่เธอเคยภาคภูมิใจทำประชาสัมพันธ์ให้แก่โรงไฟฟ้าแม่เมาะในหัวข้อที่ว่า “การชำระอากาศมลพิษที่แม่เมาะให้บริสุทธิ์ได้สำเร็จ” (หน้า 23) ทั้ง ๆ ที่เธอเองก็ทราบดีว่าสิ่งเหล่านี้คือการโกหกประชาชน จากจุดนี้เองทำให้เธอก้าวข้ามผ่านความโลภและหลงมาด้วยความรักของครอบครัวที่มีต่อเธอ รวมถึงความเข้าใจจากนายปลาตุ๊ก เพื่อนรักสมัยมัธยมต้นที่เปรียบเสมือนเป็นตัวแทนของผู้รักและสำนึกในบุญคุณของท้องถิ่น และนลินเองก็เริ่มเข้าใจและรักหวงแหนความเป็นธรรมชาติในท้องถิ่นของเธอมากขึ้น

มุมมองการเล่าเรื่องแบบผู้รู้แจ้งของปริทรรศ หุตุางกูร จะทำให้ผู้อ่านเห็นลักษณะการดำเนินการของบริษัทยักษ์ใหญ่อย่าง “แจฟรอน” (*มนตรีรักอ่าวทองคำ*) หรือ “เซฟรอน” (*ลูกสาวแห่งขุนทะเล*) ได้เป็นอย่างดี ไม่ว่าจะเป็นการติดสินบนผู้มีอำนาจในท้องถิ่น เช่น ในเรื่อง *มนตรีรักอ่าวทองคำ* ดังที่เขาได้บรรยายไว้ในการประชุมของบริษัทฯ

กับผู้ว่าราชการจังหวัด นายกเทศมนตรี เทศบาลอำเภอ นายอำเภอ และครูใหญ่บ้านท้าย
วิทยาคม ตบท้ายด้วยการแจกซองขาวให้กับบุคคลเหล่านั้นพร้อมกับ “*เจ้านายฝรั่งคนนั้น
เอามือตบหัว ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นจังหวัด 2 – 3 ที*” (หน้า 47) ในสายตาของนายกบึก
คิดว่ามันเป็นวัฒนธรรมฝรั่งที่เจ้านายจะตบหัวสุนัขของตัวเองให้เซื่อง หรือแม้แต่นายกอบต.บึก
ก็ยังสามารถสนับสนุนรถกระบะใหม่ป้ายแดงสำหรับการทำงานด้วยเช่นกัน น้ำเสียง
เย้ยหยันของผู้ประพันธ์ช่วยตอกย้ำความไม่ชอบมาพากลของการทำ EHIA ที่บริษัทแจฟรอน
จัดทำขึ้นและการไม่ใส่ใจของรัฐบาลที่จะเข้ามาดูแลชุมชน ดังที่บังอรจาง ชาวบ้านคนหนึ่ง
ได้ชี้ให้เห็น “(...) ที่ผ่านมา แจฟรอนทำตัวเป็นซานตาคลอสใส่ใจบุญคอยบริจาคเงินให้ดู
เสมือนจะห่วงใยบ้านเราเสียยิ่งกว่ารัฐบาล” (หน้า 113) นอกจากนั้น บังอรจางยังเป็นผู้มี
บทบาทในการนำเสนอองค์ความรู้เรื่อง “*ลม 8 ทิศ*” ตามตำนานของอ่าวทองคำ (หน้า
122 - 127) เพื่อให้ผู้อ่านได้ตระหนักถึงความเป็นธรรมชาติของบริเวณดังกล่าวที่สมบูรณ์
ในตัวของมันเอง เพราะลมดังกล่าวได้พัดพาทรัพยากรมาไว้ที่อ่าวแห่งนี้ ทำให้ชาวประมง
สามารถหา กุ้ง หอย ปู ปลา ได้ตลอดทั้งปี โดยไม่จำเป็นต้องพึ่งความเจริญจากโรงงาน
ไฟฟ้าถ่านหินของบริษัทแจฟรอนแต่อย่างใด แต่กลับอาจทำให้ระบบนิเวศเสียไปด้วยซ้ำ
น้ำเสียงทำนองเดียวกันนี้ได้ถูกถ่ายทอดในเรื่อง *ลูกสาวแห่งขุนทะเล* เช่นเดียวกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง
น้ำเสียงไม่พอใจต่อการกระทำของบริษัทยักษ์ใหญ่ต่างชาติแห่งนี้ (ผ่านตัว
ละครอย่างนลินี) ที่รวมหัวกันหลอกลวงชาวนครศรีธรรมราชอย่างหน้าตาเฉยโดยอ้าง
ความคิดเห็นของนักวิชาการ “(...) จัดทำผลกระทบ EHIA เกณฑ์ประชาชนที่เอาอยู่มาฟัง
จ้างนักวิชาการขายตัวลงความเห็นแล้วผ่านกระทรวงได้ เอาเป็นว่าทำครบทุกขั้นตอน
เมื่อไหร่ก็สร้างได้” (หน้า 71) นอกจากนั้นแล้ว ผู้ใหญ่ในบ้านเมืองหรือในท้องถิ่นกลับเห็นดี
เห็นงามที่จะให้มีการก่อสร้างโรงงานที่จะก่อมลพิษในระยะยาวเช่นนี้กันถ้วนหน้า โดยอ้างถึง
ความเจริญและการพัฒนาที่จะมีขึ้น เช่น วาทกรรมของรองปลัดกระทรวงพลังงาน “(...) *ผมยังเชื่อว่าถ่านหินยังเป็นพลังงานที่ราคาถูกและเทคโนโลยีในยุคปัจจุบันสามารถควบคุม
ให้สะอาดหมดจดได้ และยังคงจะเป็นการสร้างงานสร้างเงิน*” (หน้า 110) ขณะที่นลินีก็ได้
กลับด้วยอารมณ์ฉุนเฉียวโดยการกล่าวถึงโฆษณาโรงไฟฟ้าที่แม่เกาะว่า “(...) *ภาพยนตร์
ชุดนี้ได้กลายเป็นอาวุธมหาประลัยไปแล้ว ในการทำลายล้างข้อเท็จจริงอีกหลาย ๆ ประเด็น
เช่น ประวัติศาสตร์อันเลวร้ายที่แม่เกาะ หรือความชอบธรรมในการตั้งโรงไฟฟ้าถ่านหินใน*

ที่อื่น ๆ (...)" (หน้า 113) หรือในกรณีที่ดินลื่นถึงกับสบลอกมาด้วยวาจาพรูสวาทเพราะ โกรธแค้นที่ทรัพยากร วิถีชีวิตและผืนแผ่นดินบ้านเกิดถูกเอาไปฝากไว้กับหน่วยงานที่ทำงานแบบขอไปที อย่างคณะกรรมการผู้ชำนาญการ (คชก.) ในกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมหรือสำนักงานนโยบายแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (สผ.) "มันน่าสังเวชและน่าทึ่งมากที่ท่านตอบได้เหมือนกับหน่วยงานเด็กอนุบาล ทั้งที่หน้าที่ขององค์กรท่านมันเหมือนตุลาการตัดสินว่า จะยกแผ่นดินตรงนั้นตรงนี้ให้ใครก็ได้ มันชั่วจริง ๆ กับการกระทำสวนทางแบบนี้" (หน้า 150)

โดยสรุป อาจกล่าวได้ว่านวนิยายทั้ง 2 เล่มนี้ คงจะไม่ใช่วรรณกรรมรักน้ำเน่าตามชื่อเรื่องแน่นอน หากแต่เป็นวรรณกรรมสะท้อนปัญหาของสังคมในยุคโลกาภิวัตน์หรือยุคทุนนิยมอย่างแท้จริง เนื้อหามีน้ำหนักและจริงจัง โดยมีผืนดินของชาติเป็นฉากและมีผู้มีอำนาจรวมถึงประชาชนท้องถิ่นเป็นตัวละครที่กำลังโลดแล่นอยู่ในท้องเรื่อง ซึ่งต่างฝ่ายต่างกำลังช่วงชิงความได้เปรียบกันอยู่ ชัยชนะนั้นคงขึ้นอยู่กับเมื่อฝ่ายใดอ่อนแอ อีกฝ่ายก็จะถือโอกาสนั้นตลบหลัง หากแต่ผู้ที่ได้รับผลประโยชน์ตัวจริงอาจไม่ใช่ผู้ชนะ แต่เป็นบุคคลที่สามที่กำลังจ้องจะเข้ามากอบโกยผลประโยชน์อันมหาศาลจากผืนแผ่นดินที่ไม่ได้เป็นของตนจากเงินภาษีของประชาชนคนไทย ถ้าเราไม่ยอมสูญเสียผืนแผ่นดินไปจนหมดสิ้นหรือไม่อยากต้องเป็นหนี้สินจนชั่วลูกชั่วหลาน เราก็คงต้องหวนกลับมาชั่งน้ำหนักระหว่างความเจริญกับการทำลายธรรมชาติกันดูอีกสัก (หรือหลาย ๆ) ครั้ง

เอกสารอ้างอิง

- ชูศักดิ์ ภัทรสกุลวิชย์. (2548) "วรรณกรรมสังคมนิยมหัตถ์จรรย" ใน อ่าน (ไม่) เอาเรื่อง. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ : คบไฟ.
- ปรีทรรต หุตางกูร. (2555). มนต์รักอ่าวทองคำ. กรุงเทพฯ : แพรว.
- . (2556). ลูกสาวแห่งขุนทะเล. กรุงเทพฯ : Way of Book.
- สุรเดช โชติอุดมพันธ์. (2554). สังคมนิยมหัตถ์จรรยในวรรณกรรมของกาเบรียล การ์เซีย มาร์เกซ. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.